

Това е книга за дхармата – за призванията и мисиите. Тя съдържа разкази за необикновени личности – истински истории за живота им, които на мнозина от нас вече са познати и на които се възхищаваме. Книгата включва и разкази за така наречените от мен „обикновени житейски съдби“ – съдби, които в много отношения приличат на моята и на вашата. Включил съм ги неслучайно: невъзможно е да разбереш истината за дхармата, без да се вгледаш внимателно в живота и преживяванията на реални хора. Но описвайки възможно най-достоверно тези обикновени съдби, аз се изправих пред трудно предизвикателство: как да разкажа личните истории на моите приятели, ученици и колеги, без да наруша анонимността им? Избрах да изградя обобщени образи, измислени персонажи и диалози, придържайки се възможно най-плътнo до емоционалната и психологическа истина на реалното преживяване. Мнозина, разбира се, ще разпознаят части от себе си в тези обобщени персонажи и диалози, но с изключение на неколцина герои, които назовавам с истинските им имена, „обикновените“ хора в тази книга не са действителни личности.

И още една уговорка: това е изследване на дхармата в светлината на ученията на две хиляди годишната *Бхагавад гита*. Но, бързам да подчертая, че то по никакъв начин не претендира да е научно тълкуване на свещения ръкопис. Има множество чудесни научни трактовки на това велико писание. Моята книга е нещо съвсем различно – тя е своеобразен разказ за тридесетгодишното занимание на един практик с *Гита*. Целта ѝ е проста: да пробуди обикновения читател за гения на великолепия древен текст и да изясни – чрез различни човешки истории – някои от най-важните ѝ житейски принципи. Надявам се читателят, след като бъде пробуден за този гениален текст, да усети импулс да изучи сложните и скрити учения на *Гита* – и тогава истински дълбоките трактовки на текста ще станат по-полезни и дори безценни.

Всеки е призван да бъде някой: но трябва ясно да си дадем сметка, че за да осъществим това призвание, можем да бъдем само едно нещо – себе си.

Томас Мертън

От какво се боиш най-много в живота?

Кой е най-големият ти страх? Сега?

Когато си задавам този въпрос, отговорът е следният: страхувам се, че ще умра, без да съм живял пълноценно. Е, добре, страхувам се и от болката – включително и от мъчителна смърт. Но това е за по-нататък. В настоящия момент се страхувам най-вече да не пропусна някоя великолепна възможност. Страхувам се, че може би не съм рискувал достатъчно, за да я открия. Че може да съм живял прекалено предпазливо, безопасно.

Томас Мертън казва: „Онова, от което се страхуваш, ти показва какво търсиш.“

Мисля, че в моя случай това е абсолютно вярно. И навлязъл сериозно в средната възраст, усещам, че *търсачът* в мен започва леко да се отчайва.

Един от начините, по които се проявява отчаянието ми, е четенето. Винаги съм бил четящ човек, разбира се, но напоследък го правя трескаво: станах *ненаситен* читател. Жадувам да чуя как другите са отговорили на моите въпроси – особено онези, които вероятно са експерти по темата за възможностите: Томас Мертън, Гари Уилс, Хенри Дейвид Торо, Ани Дилард,

Жан-Пиер дьо Косад, Карън Армстронг, Емили Дикинсън, Робърт Фрост. Това са само някои от примерите за борбата да живееш пълноценно, които обитават ума ми. На какво биха могли да ме научат те за отчаянието и реализацията? И така, аз чета. Обикновено от 8 до 11 часа всяка вечер – често подпрян в леглото с рошава купчина книги на масата до мен. Чета с химикалка в ръка и вода оживени разговори с авторите. Пиша в полетата, поставям възклицателни и звездички; чертая стрелки от една страница към друга, проследявайки споровете.

От време на време в търсенето си на отговори се натъквам на изречение, което сякаш буквално ми крещи от страницата. Ето нещо, което неотдавна прочетох в *Гностично евангелие от Тома*.

Ако проявиш онова, което носиш в себе си, проявеното ще те спаси; ако не проявиш онова, което носиш в себе си, непроявеното ще те унищожи.

Моля?

Изправих гръб. Оградих цялото изречение.

Ако проявиш онова, което носиш в себе си, проявеното ще те спаси; ако не проявиш онова, което носиш в себе си, непроявеното ще те унищожи.

Трябва да призная, че втората част на твърдението ме блъсна по-силно. Ще ме унищожи?

Сега, като се връщам към този момент, осъзнавам, че съм усетил удара на втората част от фразата само защото истински бях изживявал верността на първата.

Наистина познавам усещането да проявиш онова, което носиш в себе си. През по-голямата част от живота ми тези моменти на проявяване бяха мимолетни. Но на два пъти задържах усещането за период от по няколко години. И двата пъти пишех книга. Писането изискваше да дам всичко от себе си, че и отгоре.

Изтърбуши ме. Но продължавах да се връщам отново и отново към заниманието си. Продължавах да давам най-доброто, на което бях способен. Не мога да кажа дали завършените книги са добри или лоши. Някои ги харесват, други – не. Така или иначе, струва ми се, че самото *усилие за написването им*, ме спаси. По-късно си дадох сметка, че *писането* не ме изцеди, не ме пресуши, въпреки че мнозина (включително и аз) смятат, че би трябвало. Но наистина ме изтърбуши. Имам приятели, които успяват да проявят онова, което носят в себе си. Вижда се по лицата им. Тези хора скачат от леглото сутрин. Гмурват се в дълбокото. Свързват се с уникалния си гений и го проявяват. Разкриват уникалната си гледна точка, идиосинкретичната си мъдрост. Изживяват призванието си. И нека ви кажа – те *греят*.

Такъв – изпълнен със светлина – живот може да се прояви във всяка сфера. Между другото, нито един от моите греещи приятели не пише книга. Един от тях, Марк, е зает със създаването на нова институция – алтернативна забавачка. Приятелката ми Санди е потънала във великото изкуство да се грижи за пациенти в хоспис. (Можете ли да си представите да скачате от леглото сутрин, за да се срещате с умиращи? Е, тя го прави. И аз мога да си го представя.) Друга моя приятелка се е заела с овладяването на струнните квартети на Бетховен. Упражнява се ден и нощ. Приятелят ми Дейвид гори – създава напълно нов жанр пейзажна живопис. Алън е запленил от градинарското изкуство или просто от изкуството да живее сред природата. Сестра ми Арли се е заела с неразбираемата за мен задача да бъде майка на подрастващ – но с такъв плам, че не е за вярване.

Имали ли сте периоди от живота, когато сте скачали от леглото сутрин, за да

прегърнете деня? Щом това ви се случи, щом поживеете по този начин, дори и за няколко часа, никога вече няма да се задоволите с друг начин на живот.

Всичко „делнично“ ще ви се струва сиво и безвкусно; ще бъде, по думите на Хенри Дейвид Торо, „разсейване“.

Може би тук ще възразите: нещата не са така черно-бели. Човек не може да живее по този начин постоянно. Вероятно авторът на тази книга просто е в период на суша – нещо подобно на онова, което християнските светци наричат „оттегляне в пустинята“. Може би тези периоди на суша всъщност са също толкова продуктивни – и точно толкова необходими, колкото и дъждовните периоди. Може би е невъзможно дори да мечтаеш да проявиш онова, което носиш в себе си, без да си преминал през безводие.

Има логика. Освен това отстрани е невъзможно да кажеш кой *проявява* и кой – *не* онова, което носи в себе си. Погледнато от друг ъгъл, може би скачането от леглото сутрин има неясна връзка с проявяването.

И все пак, съгласете се, че има огромна разлика между преживяването в пустинята на светците и безкрайното гледане на телевизия, нали?

Но засега ето един експеримент. За момент спрете да четете и си задайте следните въпроси: пълноценно ли живея точно сега? Проявявам ли всичко, което *мога* да проява? Черпя ли от безмерната съкровищница, която знам, че нося в себе си? Съкровищницата на гения? Осъществявам ли мисията си? Готов ли съм да положа всички усилия, за да предложа гениалните си дарби си на света?

Честно казано, когато лично аз си задавам тези въпроси, се чувам да си отговарям (пристъпвайки от крак на крак): „Ами да, тъкмо съм в процес на създаване на нов *план*, който отново ще ме накара да се чувствам истински жив.“ Хмм. Това е „не“, нали? Но *защо* за мен в момента е „не“? И какво мога да направя по въпроса? Имам ли някакъв контрол над тези неща?

„Аз съм трогнат и вдъхновен от *Великото дело на живота ти*, от яснотата и красотата в живота на хората, описани в нея, и от непреходността на дхармата, за която говори авторът.“

Джак Корнфийлд, автор на „*Път със сърце*“

„Стивън Коуп е впрегнал докрай блестящия си ум и огромното си сърце, за да улови мъдростта и духа на една от най-почитаните и проникателни свещени книги в историята на човечеството. *Великото дело на живота ти* е забележително свидетелство за силата на нейните учения и за вечната светлина, която те хвърлят върху начина, по който всеки от нас може да съгради най-прекрасния си живот. Книгата е задължително четиво за всеки, устремил се към трайно щастие и удовлетворение.“

Род Страйкър, автор на „*Четирите желания*“

„Блестящата интерпретация, която Стивън Коуп прави на *Бхагавад гита* за съвременните търсеци, отстъпва само на възможността великият бог Кришна да се появи лично в колесницата ви – или до вас в колата ви – и да ви изнесе вдъхновяваща реч, докато пътувате за работа. Майстор разказвач, Коуп разглежда живота на обикновени и необикновени хора през призмата на древната мъдрост на *Гита*, за да покаже как всеки от нас може да открие и прояви уникалното си призвание. Той оставя читателите си едновременно смирени и вдъхновени.“

Ан Къшман, автор на „*Просветление за идиоти: роман*“

„Книгата дава едно безстрастно, но властно обещание: наистина е възможно животът ви да бъде проявление на сърцето и душата ви. Разказвайки майсторски за необикновени и „обикновени“ хора, Стивън Коуп разкрива непреходната мъдрост в ученията на *Бхагавад гита*, които могат да осветят пътеката ви. Тази книга е вдъхновяващо и завладяващо четиво!“

Тара Брах, автор на „*Радикално приемане*“

„Кой друг би могъл да свърже древната мъдрост на *Бхагавад гита* с нашето съвремие по такъв удивителен начин? Стивън Коуп е майстор разказвач, който ме грабна още от първата глава и ме държа до последния ред. Приятелите му станаха мои приятели, героите му – мои герои и техните триумфи и несгоди ме докоснаха дълбоко. Авторът внимателно ни напомня, че тези дълбоки учения могат да ни помогнат да проявим собствената си дхарма и да правим „дребни неща с огромна любов“.“

Линда Спароу, главен редактор на „*Йога Интърнешънъл*“ и автор на „*Йога и здраве за жени*“

*„Великото дело на живота ти е изключително ценна книга. В нея Стивън Коуп размишлява върху дълбокия смисъл на *Бхагавад гита* и отношението ѝ към съвременния живот. Изследвайки зова на дхармата, той предава древното учение по начин, който дълбоко ще ви мотивира. Това е много важно за начинаещите в йога практиката и е вдъхновяващо за напредналите ученици и йога инструкторите.“*

Патриша Уолдън, йога инструктор и съавтор на книгата „Йога и здраве за жени“

*„Стивън Коуп представя проникновеното си виждане за ролята на дхармата – така, както Кришна я обяснява на Арджуна в непреходната свещена книга *Бхагавад гита*. Умело вплитайки историята на Арджуна с живота както на велики, така и на обикновени мъже и жени, Коуп показва как мъдростта на Гита може да превърне действията ни в духовна практика и да ни води към висша свобода и удовлетворение.“*

Пандит Раджмани Тигунаит, председател и духовен глава на Хималайския институт